

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет

Кафедра англійської філології і філософії мови

Курсова робота

на тему: "ОБРАЗ ЧОЛОВІКА В СУЧАСНІЙ ПОЛІТИЦІ"

Студентки групи: Мла02-20
факультету германської філології і перекладу
денної форми навчання
спеціальності 035.041 Філологія,
германські мови та літератури (переклад включно)
Ружаленко Ірини Вікторівни

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук, доцент
Терехова Діана Іванівна

Національна шкала __ зараховано __
Кількість балів _____ 85 _____
Оцінка ЄКТС _____ В _____

Київ 2023

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of English Philology and Philosophy of Language

Term Paper

"THE IMAGE OF A MAN IN MODERN POLITICS"

Iryna Ruzhalenko

Group: LLe02-20

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Prof.

PhD (Linguistics)

Terekhova Diana Ivanivna

Kyiv 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ОБРАЗУ ПОЛІТИКА.....	5
1.1. Поняття образу політика у фахових дослідженнях.....	5
1.2. Основні зміни образу чоловіка в соціокультурному вимірі.....	10
Висновки до розділу 1.....	13
РОЗДІЛ 2. ЗАКОНОМІРНОСТІ ПОБУДОВИ ОБРАЗУ СУЧАСНОГО ЧОЛОВІКА-ПОЛІТИКА.....	14
2.1. Традиційні та новітні уявлення про чоловіка в політиці.....	14
2.2. Мовностилістичні та соціокультурні компоненти образу сучасного чоловіка-політика.....	18
Висновки до розділу 2.....	26
ВИСНОВКИ.....	28
РЕЗЮМЕ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	31

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Дослідження політичного дискурсу з точки зору лінгвістики обумовлене великою кількістю яскравих та вагомих подій на політичній арені і зростаючою популярністю політичних діячів, висловлювання яких не можуть не привертати загальну увагу. Відтак, сьогодні вивчення лінгвопрагматичних особливостей політичного дискурсу є як ніколи актуальним і перспективним напрямом у галузі лінгвополітології, оскільки жодна інша сфера людської діяльності не здатна конкурувати з політикою у бажанні здійснювати необхідний вплив на аудиторію.

Водночас сучасне інформаційне суспільство надзвичайно переповнене інформацією, яка надходить до реципієнтів вже в "адаптованому" вигляді як результат ведення постійних інформаційних війн, до яких вдаються, щоб приховати істинність подій та відвести увагу від дійсно важливих фактів. Основним засобом реалізації таких намірів є мова, особливо її вербальна складова, оскільки саме фонетичні, лексико-стилістичні та граматичні засоби демонструють найбільший потенціал впливу на аудиторію.

Цікавим з точки зору лінгвістики видається питання про гендерні особливості комунікативної поведінки мовної особистості в політичному дискурсі, адже воно пов'язане не лише зі зростаючою відкритістю сучасного суспільства до сфери політики, а й зі збільшенням значимості ролі жінки в формуванні політики держави і усвідомленні необхідності вивчення гендерного чинника в таких видах діяльності, які протягом багатьох століть вважалися прерогативою чоловіків. Якщо в минулому лексичні, граматичні, стилістичні та прагматичні особливості політичного дискурсу вивчалися безвідносно до гендера, то сьогодні в дискурсивних практиках все частіше піднімається питання щодо специфіки формування та проявів гендерної ідентичності політика. Отже, визначення закономірностей та складових формування образу чоловіка в сучасній політиці є актуальним напрямком

досліджень.

Мета дослідження: визначення закономірностей та складових формування образу чоловіка в сучасній політиці.

Поставлена мета передбачає необхідність вирішення таких **завдань дослідження:**

- 1) розглянути поняття образу політика у фахових дослідженнях;
- 2) виокремити провідні зміни образу чоловіка в соціокультурному вимірі;
- 3) визначити традиційні та новітні уявлення про чоловіка в політиці;
- 4) охарактеризувати мовностилістичні та соціокультурні компоненти образу сучасного чоловіка-політика.

Об'єкт дослідження: образ сучасного чоловіка-політика.

Предмет дослідження: закономірності та складові формування образу чоловіка в сучасній політиці.

Методи дослідження. Ключовими у виконанні запропонованого до уваги дослідження були методи, пов'язані з контентним та ідейно-семантичним аналізом текстів промов сучасних політиків-чоловіків.

Наукова новизна роботи. Наукова новизна роботи полягає в аналізі мовностилістичних та соціокультурних компонентів образу сучасного чоловіка-політика.

Практичне значення роботи зумовлене можливостями використання її матеріалів у подальших дослідженнях заявленої проблеми.

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури (23 літературних джерела, з них 10 - англійською мовою), має 24 сторінки основного тексту.

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ОБРАЗУ ПОЛІТИКА

1.1. Поняття образу політика у фахових дослідженнях

Кожна політична думка, будь-яка політична інтенція неминуче реалізується крізь текст, тобто знаходить власне відображення в дискурсі. Відповідно, кожен політичний текст завжди є реакцією на певну сукупність дискурсивних явищ, і формує особливий дискурс – дискурс конкретного політика, а також образ політика.

До числа основних функцій образу політика належить формування суспільної думки та політичної волі громадян, досягнення суспільного компромісу, розвиток ідеосфери та політичної культури соціуму (Судус, 2016, с. 152-160).

Формування образу політика може включати різноманітні виступи на з'їздах, мітингах, конференціях та прес-конференціях, дипломатичні заяви, парламентські промови, президентські послання до народу чи уряду тощо. На відміну від академічної промови, промова політична, виголошувана публічно, спрямована на непідготовлену аудиторію, на масового реципієнта. Окрім того, вирізняються розходження в глобальній меті дискурсу політичного діяча: якщо, наприклад, для академічного дискурсу основною метою постає передача наукового знання, то в політичній комунікації провідною метою визнається здійснення маніпулятивного впливу на реципієнта як потенційного виборця (Федорів, 2010. 188).

Суттєву роль для успішної реалізації образу політичного діяча відіграє особистість самого політика як людини. З одного боку, цей фактор є значущим для процесу конструювання тексту виступу політиком або спічрайтером. З іншого боку, досягнення шуканого прагматичного ефекту обумовлено іміджем та статусом адресанта.

Когнітивні стратегії політика нерозривно пов'язані з самосвідомістю та сприйняттям свого іміджу та статусу, соціальним та політичним досвідом. Спічрайтер, у свою чергу, повною мірою повинен розуміти та адаптувати

текст відповідно до особи політика (Федорів , 2010. 188).

Реакція адресата обов'язково залежить від сприйняття ним політика як особистості. Очевидно, що аналогічні ідеї, що пропонуються різними політиками, можуть викликати неоднаковий когнітивний відгук у свідомості адресата. У рівній мірі це стосується і персуазивності, і спонукальності промови. Таким чином, вплив особистості політика має двонаправлений характер – на зміст та результат публічного виступу. Особа того, хто говорить, неминуче формує його мовну особистість, яка включає мовну компетентність, володіння певними стратегіями, тактиками та прийомами публічного виступу.

Тут необхідно звернутися до поняття ідіостилю, яке означає сукупність мовних та стилістико-текстових особливостей, властивих мовленню письменника, науковця, публіциста, а також окремих носіїв даної мови (Сизоненко, 2016.). Ідіостиль простежується як у письмовій, так і в усній формах подання тексту. Кожен оратор має певні фонетичні особливості (тембр, темп, інтонація і вимова) і з часом набуває специфічних рис організації тексту та його презентації. Ідіостиль є частиною мовного портрету та іміджу політика та має відповідний прагматичний потенціал (Моркотун, 2017. С. 75-79).

Успіх політичної промови як публічного виступу у межах форматів, які передбачають спонтанне висловлювання, безпосередньо залежить від мовного досвіду оратора, ступеня сформованості відповідних мовних навичок. Слід враховувати, що ментальний стан того, хто говорить у момент промови, також впливає на ефективність комунікації. Цей аспект потребує уваги у процесі підготовки до виголошення політичної промови.

Конкретний текст публічного виступу в певних умовах з урахуванням вищезгаданих обставин і факторів неминуче має специфічну семантичну і синтаксичну структуру, а також відповідні фонетичні характеристики, що дозволяє досягти запланованого персуазивного/спонукального мовного ефекту (Пуленко, 2020. С.106-110).

Технологія створення ефективного виступу потребує уважного відбору мовних засобів на всіх рівнях. На лексичному рівні оформлення висловлювання дослідники пропонують враховувати різні аспекти семантики слів, які вербалізують закладені в тексті виступи актуальні для адресата ціннісні смисли. Вживання тих чи інших лексичних одиниць визначає формування бажаних когнітивних образів у свідомості аудиторії. Йдеться як про пряме значення слова, так і про емоційно-оцінний компонент.

Емоційна промовистість мови досить часто формується за допомогою епітетів різного роду. У політичній публічній промові може спостерігатися перенасиченість висловлювання описовими епітетами до кожного члена речення. Це є логічним, якщо намір того, хто говорить, полягає у фокусуванні уваги адресата на певних сенсах (Пуленко, 2020. С.106-110).

До частих і ефективних мовних прийомів політиків відносять образні засоби – метафори, метонімії, гіперболи, порівняння, іронія та інших.

Ще одним популярним стилістичним прийомом у мовному арсеналі політиків є фразеологічні одиниці: приказки, прислів'я, стійкі та ідіоматичні вирази. Вони коротко, але ємно актуалізують думку того, хто говорить.

На лексичному рівні політичні виступи в основному характеризуються орієнтацією на політкоректність, під якою розуміється "культурно-поведінкова та мовна тенденція, націлена на заміну усталених термінів, що можуть зачепити почуття і гідність того чи іншого індивідуума, емоційно нейтральними та/або позитивними евфемізмами" (Судус, 2016. С. 152-160) .

Мовна практика політкоректності виключає використання тих слів та висловлювань щодо віку, соціального статусу, стану здоров'я, расової та статевої приналежності, зовнішнього вигляду людей, які можуть вважатися образливими та/або дискримінаційними. Ця настанова враховується спічрайтерами та політиками при конструюванні тексту політичної промови.

Однак евфемізація взагалі характерна для політичної публічної мови через її схильність до дипломатичності і дотримання норм поведінки в

суспільстві. Евфемізм становить "нейтральне слово або вираз, яким замінюється інше – нетактовне, грубе, непристойне, і тому з етичних позицій неприйнятне" (Костенко, 2021. С. 91-94). Відповідно, часто політики замінюють деякі слова на більш милозвучні. У цьому заміщенні більш піднесені за стилем слова іноді підлягають заміні словами, які стосуються нейтрального реєстру, що у свою чергу демонструє інтенцію мовця до гнучкості, неконфліктності спілкування під час публічного політичного виступу.

Проте, спостерігається мовна дисфемізація у промовах тих політиків, хто навмисно створює негативний емоційний контекст викладу думки. Так, президент Д. Трамп у своїй інавгураційній промові, говорячи про причини катастрофічної економічної ситуації в країні, використовує такі номінації, як "дозвільна дія", "злочинств", "знищення" (Федорів, 2010. 188).

Персуазивний ефект презентації політичної промови може досягати рівня маніпуляції свідомістю аудиторії. Маніпулятивні мовні технології достатньо розроблені практиками політичної комунікації.

Цікавим видається факт включення авторами текстів політичних промов до арсеналу аргументації значної кількості термінів та статистичних даних, що використовуються для підтвердження тієї чи іншої тези. Однак правильно оцінити більшість представлених відомостей можуть лише вузькі фахівці у відповідних галузях. Таким чином, замість верифікації положення, що висувається, відбувається маніпуляція сприйняттям даної інформації.

На рівні синтаксичного оформлення тексту необхідно виділити такі особливості політичного публічного мовлення: мінімальна ускладненість граматичних і синтаксичних конструкцій, що сприяє полегшенню сприйняття мовлення; наявність номінативних речень та відокремлених номінативних конструкцій та уточнень; лексико-синтаксичні повторення; паралельні конструкції; інверсії; риторичні питання (Судус, 2014. С. 124-128).

У цілому нині існує певний прагматичний потенціал у композиційно-

логічному оформленні образу політичного діяча. З одного боку, дотримання логічної структури викладу думки, наявність слів-зв'язок, логічне повторення, уточнення та резюмування спрямовані на оптимізацію процесу сприйняття та розуміння тексту виголошеного виступу. З іншого боку, ці інструменти наділені маніпулятивним потенціалом.

При комплексному підході до вивчення образу політичного діяча неможливо применшити значення фонетичних показників його мовлення. Від якості дикції та артикуляційних навичок оратора залежить передусім ясність промови, розуміння її адресатом, тобто реалізація впливової функції публічної промови (Моркотун, 2017. С. 75-79).

Звучність голосу як спосіб донесення повідомлення до аудиторії також надає політичній промові додаткову виразність. Якість голосу і тембр несуть інформацію про фізичні та соціопсихічні особливості мовця, про його настрої і т. ін., а також здатні передавати найтонші відтінки емоцій.

Темп політичної промови складається з двох складових: швидкості промови та паузації. У цьому швидкість мовлення пов'язують як із індивідуальними особливостями оратора, так і зі змістом публічного виступу.

Досвідчений політик контролює швидкість виголошення промови. Так, наприклад, швидкість викладу повинна уповільнюватися на найбільш значущих у сенсовому відношенні ділянках тексту. Що ж до паузації, то вона виконує у політичній промові низку найважливіших функцій: членування тексту, що виголошується, його ритмічне структурування, виділення головного змісту, підтримання контакту з аудиторією. Крім того, найважливішим інструментом є інтонація, яка здатна виражати закінченість або незакінченість думки, надавати висловлюванню оповідальний, запитальний або окличний характер, виражати емоції, надавати експресивність і справляти вплив на слухача (Бондаревич, Суслік, 2022. С. 27-35). Безперечно, оволодіння фонетичним аспектом ораторського мистецтва потребує навчання та тренування.

Контекст є невід'ємною частиною індивідуальної та масової свідомості,

іншими словами, політик та той образ, до витворення якого він докладає зусиль, живуть в умовах даного контексту, зважаючи на специфічні, важливі для конкретного виступу тенденції, події, факти та обставини. Відбувається безперервне накопичення знань, що вбудовуються у структуру контексту. У ситуації спілкування політик може модифікувати початковий мовленнєвий задум і реагувати на дії інших учасників, виходячи з умов комунікації.

На хід і результат репрезентації політика впливає також його психоемоційний, фізичний та ментальний стан. У результаті образ політичного діяча набуває свого кінцевого змісту та оформлення.

1.2. Основні зміни образу чоловіка в соціокультурному вимірі

У сучасних наукових концепціях образ постає як феномен, що породжує та описує психічну реальність. Розглянутий крізь призму теорії відображення, образ, з одного боку, дозволяє зафіксувати специфіку процесу відображення різних рівнів психічної організації людини. З іншої дослідницької позиції, образ, залучений до простору свідомості, постає інтегральним продуктом взаємодії людини з реальним світом, що розкриває основні функції психіки, активний рівень її діяльності.

Протягом людського існування уявлення стосовно якостей, що є властивими чоловікові, зазнавали значних змін. Якщо в традиційному суспільстві маскулінність характеризували такі основні риси, як високий соціальний статус, влада, сила, заступницьке чи зневажливе ставлення до жінки як об'єкта, то в наш час ці риси були доповнені гнучкістю, варіативністю поведінки, припустимістю фемінних рис, які формуються під впливом зміни гендерного порядку (Бондаревич, Суслік, 2022. С. 27-35).

Трансформації чоловічих образів знайшли своє яскраве втілення в образах моди, реклами та засобів масової інформації, таких як глянцеви журнали, Інтернет, соціальні мережі. Мода й реклама, своєю чергою, справляють суттєвий вплив на формування нових чоловічих образів. Цей вплив транслюється через засоби масової комунікації: часописи, ЗМІ,

телебачення, образи масового мистецтва (Колесник, 2021. С. 102-106).

Різні чоловічі образи співіснують у просторі сучасної культури. Кожен із них є своєрідним та відбиває свою систему цінностей. Вони мають свою нішу в культурі, часто пов'язану з тією чи іншою субкультурою, як і чоловіча частина суспільства в цілому, яка їх вибирає. Загалом це відповідає вимогам плюралістичності, притаманної сучасній культурі.

Так, зокрема, з точки зору підліткового сприйняття, ідеальний чоловік являє собою маскулітний тип із властивими йому сміливістю, силою, витривалістю, впевненістю, відповідальністю, тоді як ідеальна жінка – андрогінний тип: ніжна, ласкава, дбайлива, але й активна, відповідальна, впевнена. Хлопчика, який не бажає або не вміє битися, піддражнюють, називаючи "дівчинкою", зазначає А. Сизоненко (Сизоненко, 2016.).

Зовнішність у житті сучасної людини є дуже важливим та обов'язковим компонентом її існування. Зовнішність є сукупністю анатомічних, функціональних та соціальних ознак людини, доступних конкретно-чуттєвому відображенню. До анатомічних ознак відносять: кістково-м'язову структуру обличчя та тіла, до функціональних – різні виразні рухи обличчя та тіла людини (міміка, пантоміміка, голос, мова) до соціальних – елементи оформлення зовнішності у вигляді одягу, косметики, прикрас.

Важливу роль в оцінці зовнішньої привабливості має ступінь відповідності зовнішності панівним стандартам краси. Власний тілесний образ, а саме такий важливий компонент, як зовнішність, може значним чином упливати на очікування людини щодо успішності чи неуспішності майбутньої взаємодії, і на її реальну поведінку по відношенню до інших людей.

Фізична привабливість входить до списку найважливіших критеріїв при виборі статевого партнера і у чоловіків, і у жінок, хоча чоловіки ставлять її значно вище, ніж жінки. естетична оцінка обумовлена впливом культури та особистим смаком. А з погляду еволюційної психології, естетична оцінка є

основою рішень, які безпосередньо пов'язані з виживанням і розмноженням. Емпіричні дослідження показали, що хоча індивідуальні та культурні відмінності в естетичній оцінці існують, але її основа – естетичне почуття – є продуктом тривалого відбору.

На основі досліджень було складено опис моделі ідеального чоловіка, який був би привабливим як партнер для середньостатистичної жінки. Було виявлено, що жінкам подобаються такі, пов'язані з андрогінністю, характеристики зовнішності, як нижня щелепа, широкі плечі, розвинена мускулатура верхньої частини тіла. У свою чергу, ідеальна жінка повинна мати високий рівень симетрії тіла та обличчя, невеликі щелепи, плавні контури тіла (Колесник, 2021. С. 102-106).

Наявні стереотипи зовнішності передають не лише те, що є нормою для зовнішності людини, вони також показують, що є відхиленням від норми. Також слід зауважити тісний зв'язок стереотипів зовнішності з іншими гендерними стереотипами, а саме: зі стереотипами маскулінності-фемінності; стереотипами, що стосуються змісту трудової діяльності чоловіків та жінок; стереотипами, пов'язані із закріпленням сімейних та професійних ролей відповідно до статі (Бондаревич, Суслік, 2022. С. 27-35).

Таким чином, формування образу чоловіка обумовлено різними факторами: етнічними та культурними ("західні" та "східні" стереотипи мужності містять суттєві відмінності) еталонними (продиктованими модною індустрією та ЗМІ) особистісними уподобаннями. У свою чергу, сьогодні стереотипи стали важливим соціально-психологічним чинником, який здатний до провокування депресивних станів, оскільки наявна висока позитивна кореляція між задоволенням собою та задоволенням власною зовнішністю.

Соціальна оцінка через фізичні критерії породжує низку психологічних проблем, тому що "фізичне Я" є важливою складовою "Я-концепції" та одним із критеріїв самооцінки. Відтак, наразі образ ідеального чоловіка часто є

недосяжним.

Висновки до розділу 1

Формування образу політика може включати різноманітні виступи на з'їздах, мітингах, конференціях та прес-конференціях, дипломатичні заяви, парламентські промови, президентські послання до народу чи уряду тощо. На відміну від академічної промови, промова політична, виголошувана публічно, спрямована на непідготовлену аудиторію, на масового реципієнта. Окрім того, вирізняються розходження в глобальній меті дискурсу політичного діяча: якщо, наприклад, для академічного дискурсу основною метою постає передача наукового знання, то в політичній комунікації провідною метою визнається здійснення маніпулятивного впливу на реципієнта як потенційного виборця.

Суттєву роль для успішної реалізації образу політичного діяча відіграє особистість самого політика як людини. З одного боку, цей фактор є значущим для процесу конструювання тексту виступу політиком або спічрайтером. З іншого боку, досягнення шуканого прагматичного ефекту обумовлено іміджем та статусом адресанта.

Наразі формування образу чоловіка обумовлено різними факторами: етнічними та культурними ("західні" та "східні" стереотипи мужності містять суттєві відмінності) еталонними (продиктованими модною індустрією та ЗМІ) особистісними уподобаннями. У свою чергу, сьогодні стереотипи стали важливим соціально-психологічним чинником, який здатний до провокування депресивних станів, оскільки наявна висока позитивна кореляція між задоволенням собою та задоволенням власною зовнішністю.

Соціальна оцінка через фізичні критерії породжує низку психологічних проблем, тому що "фізичне Я" є важливою складовою "Я-концепції" та одним із критеріїв самооцінки. Відтак, наразі образ ідеального чоловіка часто є недосяжним.

РОЗДІЛ 2. ЗАКОНОМІРНОСТІ ПОБУДОВИ ОБРАЗУ СУЧАСНОГО ЧОЛОВІКА-ПОЛІТИКА

2.1. Традиційні та новітні уявлення про чоловіка в політиці

Зміни в сучасному суспільстві диктують нові умови комунікативної взаємодії в усіх типах дискурсу. Не є винятком і політичний дискурс, рівноправними учасниками якого є як чоловіки, так і жінки.

Основним поняттям у цій галузі знання є гендер. Необхідно відзначити, що в мовознавстві це поняття прийнято розуміти як специфічний набір культурних характеристик, що визначають соціальну поведінку жінок і чоловіків, їх взаємини між собою (Бондаревич, Суслік, 2022. С. 27-35). На відміну від поняття "стать", в його біологічному сенсі, гендер відображає соціокультурний аспект статевої приналежності людини, так званий "соціогендер" (Колесник, 2021. С. 102-106). Говорячи про гендер та його роль в лінгвістиці, необхідно згадати, що це поняття тісно пов'язане з поняттям гендерної ідентичності, що базується на основі соціальних гендерних моделей чоловіків і жінок, що виникають при їх взаємодії в суспільстві.

Гендерні особливості комунікативної поведінки громадських діячів стали джерелом для багатьох наукових робіт. Гендерно обумовлена комунікативна поведінка є одним з видів соціально обумовленої комунікативної поведінки, яка вимагає системного опису в політичному дискурсі.

На прикладі політичних промов відомих британських та американських політиків можна чітко простежити вплив гендерного чинника на їхні політичні виступи. Так, наприклад, Дж. Ф. Кеннеді намагався не згадувати про свою статеву приналежність, аби показати, що він радий будь-якому виборцю і таким чином зміцнити свої демократичні позиції. У якості прояву гендерної ідентичності американський президент, що досить властиво

чоловічому мовленні, прагне показати свою надійність і вселити впевненість у "світле майбутнє". Прикладом такого маскулінного прояву на лексичному рівні може послужити вживання у своїх висловлюваннях слово "hope" і уникання лексичної одиниці "fight":

"Such a declaration is no substitute for a formal binding treaty, but I hope it will help us achieve one. Nor would such a treaty be a substitute for disarmament, but I hope it will help us achieve it" (Kennedy J. F. 1961.).

Фактором, що формує гендерні відмінності мовлення політика-чоловіка, є офіційно-діловий стиль мови. На перший погляд, цей стиль не передбачає будь-яких відхилень від норми. Однак навіть тут є деякі відмінності. Наприклад, мовлення Д. Трампа є більш невимушеним і простим як з граматичної, так і з лексичної точки зору: він намагається вживати активний стан, за можливості використовує прямий порядок слів, а підібрана лексика є досить простою і легкою для сприйняття:

"I don't think it's gonna happen" (Donald Trump. Hope to Every Forgotten Stretch of America.)

З точки зору гендерної лінгвістики, вказана особливість на граматичному рівні обумовлена різними комунікативними інтенціями, спрямованими на досягнення однієї комунікативної мети – впливу на виборців. У випадку Д. Трампа можна говорити про навмисне зниження граматичної складності речень і вживання більш простої і нейтральної за своїм стилістичним забарвленням лексики. Цей прийом переконання вказує на його бажання бути ближче до своїх виборців і щоб його мова була зрозуміла людям різного соціального статусу.

Для чоловічого політичного мовлення досить характерне використання простих, неускладнених речень, що вказує на їх мало емоційний стиль викладу. У цьому випадку цей прийом можна розглядати як чітку передачу фактів, без оцінювання їх, просто як твердження президента, що все є так, і не інакше.

Промови Б. Обама теж носять суто маскулінний характер, згадуючи слова чоловічого роду, і дають зрозуміти, що він чоловік, що веде Америку до успіху:

"... *son could achieve whatever he put his mind to* " (President Barack Obama's Inaugural Address).

"...*provide men and women of every color and creed their full rights and obligations as citizens of the United States*" (President Barack Obama's Inaugural Address).

Аналіз вживання в промові політиків прислівників часу теж дозволяє говорити про гендерні відмінності. Характерною рисою чоловічої мови є використання прислівників, які б стосувалися теперішнього часу. Для чоловіків характерно піклуватися більше про те, що відбувається зараз, ніж про те, що вже сталося.

Б. Обама, Д. Трамп та Д. Кемерон, в основному, в своїх виступах говорять про те, що є зараз і про те, що буде в найближчому майбутньому:

"*Tonight; Four years ago; Now is the time to help families with paid sick days and better family leave, because nobody in America should have to choose between keeping their jobs and caring for a sick child or ailing parent* " (President Barack Obama's Inaugural Address) .

"*Today's ceremony, however, has very special meaning. Because today we are not merely transferring power from one Administration to another, or from one party to another – but we are transferring power from Washington, D.C. and giving it back to you, the American People* " (Donald Trump. Hope to Every Forgotten Srtetch of America) .

"*In each one, we see awesome promise of a people bound together by a shared past and working toward a common future. As for Americans, we know what kind of future we want for ourselves. We know what kind of a nation America must always be* " (President Barack Obama's Inaugural Address) .

"*We must **now** prepare for a negotiation with the European Union*" (Davos 2023).

"*I believe that is the best way to get the strong government that we need, decisive government that we need **today***" (Davos 2023).

Д. Трамп намагається активно вживати дієслова для більшої переконливості своєї мови.

"*We **will bring** back our jobs. We **will bring back** our borders. We **will bring back** our wealth. And we **will bring back** our dreams*" (Donald Trump. Hope to Every Forgotten Srtetch of America.) .

Аналіз досліджень мовлення політичних лідерів дає можливість вивчити наявність відмінностей у вербальній комунікації залежно від статі. Таким чином, висловлення політиків можуть створювати певний цілеспрямований вплив на чоловічу або на жіночу аудиторію.

Вивчення виступів політичних лідерів дозволяє припустити, що є два основні підходи до вживання гендерних ознак мови:

1. Використання характерних рис мовної поведінки жінок і чоловіків, які необхідні для створення певного іміджу. Гендерно обумовлений підхід до висловлень реалізується за допомогою швидких змін і корекції мовної поведінки.

2. Прямий заклик до чоловічої чи жіночої аудиторії, що забезпечується використанням комунікативних тактик, різних гендерних стереотипів і метафор.

У нашому дослідженні ми фокусуємо увагу на першому підході, оскільки посилення маніпулятивного впливу здійснюється саме за рахунок використання стратегій і тактик мовного впливу. Для цього були проаналізовані промови Бориса Джонсона, Весса Мітчелла та Джо Байдена.

При детальнішому розгляді використання стратегій мовного впливу чоловіками-політками не складно помітити, що провідною стратегією для них є стратегія театральності. Інакше кажучи, з метою здійснення впливу на

аудиторію чоловіки, імовірноше, будуть враховувати фактор наявності аудиторії і використовувати відповідні засоби (наприклад, стратегію театральності). Чоловіки більш схильні до вживання тактики перебільшення.

Яскравим прикладом використання тактики перебільшення є висловлення Весса Мітчелла в його промові про жахи Голодомору:

"*We remember the millions of victims — the young, the old, the countless innocents*" (Wess Mitchell. 1932-1933).

Щоб підкреслити кількість постраждалих від Голодомору, Весс Мітчелл використовує перебільшення *the millions of* та *countless*, замість використання тактики інформування і згадування певних конкретних цифр.

Б. Джонсон досить часто у своїх промовах використовує тактику акцентування: "*We have the most vibrant and dynamic cultural scene, with one venue – the British Museum – attracting more visitors than ten whole European countries that it would not be tactful to name tonight*" (Boris Johnson's speech. 2018.).

Як вже було сказано, тактика акцентування досить часто реалізується за використання найвищого ступеню порівняння приметників, у нашому випадку *the most vibrant and dynamic*, але в цьому висловленні Бориса Джонсона також маємо уточнення, що саме він має на увазі - *with one venue – the British Museum*.

Очевидно, чоловіки-політики більш схильні до представлення себе або своєї політичної сили у вигідному світлі. Також політики-чоловіки частіше, ніж жінки, використовують такі тактики стратегії на пониження як погроза, викриття, звинувачення.

2.2. Мовностилістичні та соціокультурні компоненти образу сучасного чоловіка-політика

Важливою в умовах сучасного геополітичного контексту в промовах західних політиків-чоловіків постає тактика підтримки України в

протистоянні російській агресії. Зазначена тактика постає вагомою складовою політика-чоловіка, лідера сучасного світу, носія природної маскулінності, притаманної воєнним обставинам сучасності.

Розглянемо закономірності вираження зазначеної тактики в промовах Бориса Джонсона та Джо Байдена, виголошених після початку повномасштабного вторгнення РФ до України.

Достатньо змістовною та характерною для Джонсона є промова, виголошена ним у статусі прем'єр-міністра Великої Британії в режимі онлайн перед депутатами Верховної Ради України у травні 2022 року.

У своєму виступі перед українськими парламентарями Борис Джонсон активно послуговується можливостями антитези. Антитетичні висловлювання у промові Джонсона мають дві форми – експліцитну (відкриту) та імпліцитну (приховану).

Зокрема, до експлікованої антитези Борис Джонсон вдається, коли зіставляє поточну ситуацію в охопленій війною Україні з тими перспективами, які, на думку британського політика, очікують на нашу країну в подальшому: "*<...>in this moment of uncertainty, of continuing fear and doubt I have one message for you today: Ukraine will win, Ukraine will be free*" (Prime Minister Boris Johnson's address to Ukraine Parliament. 2022.). У цьому фрагменті помітно, що розмову про майбутнє України Джонсон починає із наголосу на тих відчуттях, що переживаються українцями на момент виголошення промови. Ці відчуття локалізовані мовцем у таких концептах із очевидно негативною конотацією: *uncertainty, fear, doubt*. Проте вже наступна синтагма монологічного висловлювання Бориса Джонсона сповнена концептами із протилежним забарвленням, реалізованими за допомогою дієслова *win* та прикметника *free*.

Уміло поєднуючи протилежні за змістом концепти страху та перемоги, непевності й свободи, британський політик наголошує на тому, що Україні під силу здолати будь-які труднощі, а жахи війни, які українці переживають

наразі, неодмінно зміняться здобуттям перемоги і, як наслідок, справжньої свободи. Подібним чином Борис Джонсон підкреслює підтримку українського протистояння окупантові, запевняючи адресатів своєї промови в тому, що ця боротьба не може не завершитися успіхом.

Імпліцитна антитеза використовується Борисом Джонсоном у тому фрагменті промови, де він наголошує на звитязності представників простого українського народу в протистоянні загарбників. Джонсон наголошує, що звичайні люди, які не є фаховими військовими, продемонстрували виняткові зразки сміливості: *"Your farmers kidnapped Russian tanks with their tractors. Your pensioners told Russian soldiers to hop as we say, although they may have used more colourful language. Even in the parts of Ukraine that were temporarily captured, your populations, your indomitable populations turned out to protest, day after day"* (Prime Minister Boris Johnson's address to Ukraine Parliament. 2022.).

В аналізованому фрагменті Борис Джонсон висловлює щире захоплення хоробрістю пересічних українців, які змогли вміло перешкодити російським загарбникам у реалізації їхніх планів стосовно захоплення України. Слід відзначити, що прямого протиставлення в зазначеному уривку немає, проте імпліцитно воно Джонсоном усе-таки здійснюється – адже мається на увазі, що українські селяни та пенсіонери – це на перший погляд зовсім не ті люди, які мали б зупиняти, здавалося б, «непереможну» російську армію, проте, попри всі стереотипи, їм це успішно вдалося. Борис Джонсон захоплюється їх успіхами у протистоянні ворогові та підкреслює, що саме цей героїчний протест є однією з провідних підстав західної підтримки України.

Британський прем'єр у своїй промові перед українським парламентом неодноразово наголошує на тому, що приклад України є для Великої Британії зразком для наслідування та джерелом великої гордості за українців, а самі британці були, є і будуть відданими друзями нашої держави: *"We in the UK will be guided by you and we are proud to be your friends"* (Бондаревич С.,

Суслік Л. 2022. С. 27-35.). Він підкреслює, що Україна не самотня у своїй боротьбі з російською навалою, натомість, її підтримує й підтримуватиме надалі весь цивілізований світ, у якому друзями українського народу є не лише Велика Британія, а й безліч інших країн: *"We will carry on supplying Ukraine, alongside your other friends, with weapons, funding and humanitarian aid"* (Prime Minister Boris Johnson's address to Ukraine Parliament. 2022.).

Слід відзначити й використання Борисом Джонсоном знакового для українства гасла "Слава Україні!", де британський экс-прем'єр вводить його оригінальне звучання українською мовою до суцільно англomовного тексту: *"Thank you all very much for listening to me today, and slava Ukraini!"* (Prime Minister Boris Johnson's address to Ukraine Parliament. 2022). Транслітерована фраза *"Slava Ukraini!"* постає в дискурсі промови Бориса Джонсона, адресованої не лише українським парламентарям, але й усьому українству, вираженням глибокої поваги до широкого кола адресатів аналізованого виступу, якими є український народ у цілому. Включаючи до тексту своєї промови фразу іноземною мовою, що є знаковою для українського народу, Борис Джонсон таким чином доводить міцність і незмінність як позиції Великої Британії стосовно підтримки України, так і власного позитивного ставлення до нашої країни та її людей, демонструючи повагу до одного із символів української державності.

Безперечно, британський політик, будучи людиною освіченою, є обізнаним зі значенням гасла "Слава Україні!" в українській історії, яке пройшло довгий шлях від привітання січових стрільців та повстанців до офіційного вкорінення в статутах нового українського війська. Окрім того, зазначена фраза здобула широку прихильність серед пересічних громадян, ставши маркером української ідентичності, яку боронить армія під час навали окупантів. Відтак, Борис Джонсон уміло актуалізував світоглядні концепти українців, водночас завершивши свій виступ перед Верховною Радою на мажорній, сильній ноті.

Цікавим, на нашу думку, постає порівняння закономірностей актуалізації теми підтримки України у війні під час прем'єрської каденції Бориса Джонсона та після його відставки із посади очільника британського уряду. Із цією метою залучимо до аналізу промову Джонсона, виголошену ним під час Українського сніданку в Давосі 19 січня 2023 року.

Текст аналізованої промови відзначається тяжінням до використання імперативів, за допомогою яких Борис Джонсон формує заклики до західної спільноти стосовно не просто збереження, а посилення підтримки України у протистоянні повномасштабному воєнному вторгненню РФ. Так, зокрема, колишній прем'єр-міністр Великої Британії закликає представників євроатлантичного політикуму якомога швидше надати Україні танки: "*Give them (Ukrainians) tanks, give tanks! We do not lose anything from this*" (David Cameron. Leaders speech. 2014).

Своє прохання-заклик стосовно надання танків Джонсон актуалізує за допомогою повтору, фокусуючи таким чином увагу адресатів своєї промови на важливості й необхідності здійснення згаданого кроку, оскільки від цього залежить майбутнє нашої держави та її перспективи у війні. Безпосередній заклик до активізації дій із озброєння України Борис Джонсон посилює за допомогою аргументації, в межах якої звертає увагу представників західних країн на те, що пропонуване ним рішення не завдасть державам, від імені яких вони діють, жодних проблем.

Колишній британський прем'єр свідомий того, що питання надання Україні важкої зброї є дискусійним у політичних колах західних країн, тому його промова спрямована на те, аби за допомогою наведених аргументів змусити їх прийняти таке рішення, яке було б максимально ефективним.

У продовження своєї промови на Українському сніданку в Давосі Борис Джонсон радить його учасникам звернути більшу увагу на потреби України, ніж продовжувати спроби домовитися із російським диктатором Путіним: "*Focus on Ukraine, not Putin*" (David Cameron. Leaders speech. 2014).

Подібний заклик містить зразок антитези, де в ролі протиставлених концептів постає Україна та Путін зі своїми імперськими забаганками. Борис Джонсон послуговується цим протиставленням, аби актуалізувати сторони конфлікту, які, на його думку, досі не вповні усвідомлені всіма учасниками європейської спільноти, та наголосити на необхідності й однозначності здійснюваного вибору – підтримки України у війні проти російського агресора.

Звернімо увагу на закономірності реалізації образу політика-чоловіка в монологічному мовленні президента Джо Байдена під час спільної прес-конференції американського та українського лідерів у Білому домі. Так, зокрема, говорячи про дії США на початковому етапі повномасштабного вторгнення РФ до України, Байден наголошує: "*And as I said when Putin rolled his tanks into Ukraine in February: American – American people are prepared to have us stand up to bullies, stand up for freedom*" (Remarks by President Byden and President Volodymyr Zelenskyy of Ukraine in Joint Press Conference.). У мовленні американського лідера виділяється слово *bullies*, яке можна віднести до розряду просторічної лексики. Відповідником цієї лексеми в українській мові постає слово *негідники*.

Американський лідер у цьому випадку задля експресивізації власного мовлення вдається до послуговування лексикою, що виходить за межі літературної норми. Слово *bullies* використовується в наведеному контексті на позначення дій російських військ, які здійснили напад на іншу країну, отже, на нашу думку, його вживання є цілком виправданим. Воно покликане висловити, з одного боку, обурення діями РФ, а з іншого – адресувати українському президентові та народу власну підтримку в протистоянні з ворогом, переконати їх у тому, що вони поділяють їх несприйняття поточної політики російської держави.

Наступний приклад використання зниженої лексики як засобу реалізації маскулінної стратегії поведінки спостерігаємо в такому висловлюванні президента Байдена: "*This guy – (points to President Zelenskyy)*

– *has in his — to his very soul is who he says he is. It's clear who he is* " (Remarks by President Biden and President Volodymyr Zelenskyu of Ukraine in Joint Press Conference). У цьому випадку Байден апелює до свого колеги – президента Зеленського, послуговуючись лексемою з просторічною семантикою *guu*, відповідником якої в українській мові зазвичай постає слово *хлопець*.

Проте, на наш погляд, у аналізованому прикладі залучення просторічного слова аж ніяк не є висловленням неповаги на адресу українського президента. Подібним чином Джо Байден, навпаки, прагне виразити максимальну довіру до свого українського колеги, підкреслюючи рівність позицій у їхньому діалозі. Цілком можна провести паралелі з близьким за значенням українськомовним словосполученням *наш хлопець*, яке має очевидне позитивне забарвлення, пов'язане із висловлюванням довіри до людини, яка характеризується подібним чином.

Слово *guu* вжито президентом США у повній відповідності до американських традицій спілкування, де за роки перебування в активному мовленнєвому обігу зазначене слово набуло практично нейтральної конотації та можливості використовуватися в усіх дискурсах, у тому числі й у дипломатичному. Окрім того, залучення лексеми *guu* цілком може розцінюватися як форма доброзичливого звертання старшої людини до молодшої, що у випадку із прес-конференцією Байдена та Зеленського є цілком релевантним.

Президент Байден використовує можливості дейксису і для того, аби скоротити дистанцію між собою та співрозмовником. Так, відповідаючи на запитання одного з журналістів, американський очільник зазначає: "*Let me be straightforward with you here. Look, the fact is that it's important to remember that before Russia invaded, we had dedicated an enormous amount of security assistance to Ukraine* " (Remarks by President Biden and President Volodymyr Zelenskyu of Ukraine in Joint Press Conference.). У зазначеному випадку

звертає на себе увагу компонент: "*Let me be straightforward with you here*" , за допомогою якого президент Байден прагне утворити певну атмосферу близькості, відзначаючи важливість як самого запитання, поставленого журналістом, для себе, так і надання негайної відповіді на нього. Подібним чином Джо Байден намагається виявити людяність у діалозі стосовно співробітника медіа, продемонструвати, що це не просто чергове, прохідне запитання на прес-конференції, а актуалізація дійсно важливої проблеми, завдяки чому журналіст може почуватися таким самим повноправним учасником розмови, як і присутні на заході світові лідери.

Так само, як і його український колега, залучаючи можливості дейксису до власних висловлювань, президент Байден активно вдається до потенціалу повторів. Розглянемо наступний приклад: "*Ukraine has won the battle of Kyiv, has won the battle of Kherson, has won the battle of Kharkiv. Ukraine has defied Russia's expectations at every single turn*" (Remarks by President Byden and President Volodymyr Zelenskyy of Ukraine in Joint Press Conference.). У цьому випадку, говорячи про успіхи України у військовому протистоянні з РФ, очільник США повторює дієслово *won*, яке в поєднанні з іменником *battle* та назвами українських міст, за які велася битва із загарбниками, актуалізує тему українських воєнних успіхів, наголошуючи на їх численності й не випадковості.

Продовжує послуговуватися лексичними повторами Джо Байден і в тому уривку свого виступу, який присвячений діям президента РФ: "*He (President Putin) thought he could break NATO. He thought he could break the West. He thought he could break the Alliance. He thought he could be welcomed by the Ukrainian people that were Russian-speaking. He was wrong, wrong, and wrong. He continues to be wrong*" (Remarks by President Byden and President Volodymyr Zelenskyy of Ukraine in Joint Press Conference) . У цьому випадку спостерігаємо наявність повторення граматичної основи *he thought*, яка, будучи вжитою на початку кількох речень поспіль, утворює розлогий

анафоричний ефект. Акцентуючи увагу на тому, що Путін "думав", Байден прагне наголосити на тому, що ці "думки" лишилися виключно у сподіваннях російського диктатора, оскільки їм не дали втілитися в реальність протидія українського народу та підтримка західних партнерів.

Отже, образ сучасного чоловіка-політика переважно формується завдяки таким засобам мовного впливу, як повтор, прогнозування, розмежування, спонукання, подяка, комплімент, презентація, протиставлення, погроза. Втім, слід зауважити, що подібні засоби активно використовуються й у мовленні жінок-політиків.

Чоловіки-політики демонструють більшу схильність до вживання тактики перебільшення, інформування, акцентування, самопрезентації, тактики погроз, викриття, звинувачення. Важливою в умовах сучасного геополітичного контексту в промовах західних політиків-чоловіків постає тактика підтримки України у протистоянні російській агресії.

Висновки до розділу 2

Гендерні особливості комунікативної поведінки громадських діячів є джерелом для численних наукових досліджень. Гендерно обумовлена комунікативна поведінка є одним із різновидів соціально обумовленої комунікативної поведінки, яка вимагає системного опису в політичному дискурсі.

На прикладі політичних промов відомих британських та американських політиків можна чітко простежити вплив гендерного чинника на їхні політичні виступи. Зауважимо, що попри гендерну диференціацію політичного дискурсу, що стала можливою після того, як жінки стали активними учасницями політичного процесу, домінантним у політичному дискурсі все одно залишається "маскулінний" тип мовленнєвої поведінки й формування образу сучасного політика, що виражається за допомогою використання різних стилістичних засобів та складніших граматичних

конструкцій.

Образ чоловіка-політика переважно формується завдяки таким засобам мовного впливу, як повтор, прогнозування, розмежування, спонукання, подяка, комплімент, презентація, протиставлення, погроза. Втім, слід зауважити, що подібні засоби активно використовуються й у мовленні жінок-політиків.

Чоловіки-політики демонструють більшу схильність до вживання тактики перебільшення, інформування, акцентування, самопрезентації, тактики погроз, викриття, звинувачення. Важливою в умовах сучасного геополітичного контексту в промовах західних політиків-чоловіків постає тактика підтримки України у протистоянні російській агресії.

ВИСНОВКИ

Формування образу політика може включати різноманітні виступи на з'їздах, мітингах, конференціях та прес-конференціях, дипломатичні заяви, парламентські промови, президентські послання до народу чи уряду тощо. На відміну від академічної промови, промова політична, виголошувана публічно, спрямована на непідготовлену аудиторію, на масового реципієнта. Окрім того, вирізняються розходження у глобальній меті дискурсу політичного діяча: якщо, наприклад, для академічного дискурсу основною метою постає передача наукового знання, то в політичній комунікації провідною метою визнається здійснення маніпулятивного впливу на реципієнта як потенційного виборця.

Суттєву роль для успішної реалізації образу політичного діяча відіграє особистість самого політика як людини. З одного боку, цей фактор є значущим для процесу конструювання тексту виступу політиком або спічрайтером. З іншого боку, досягнення шуканого прагматичного ефекту обумовлено іміджем та статусом адресанта.

Наразі формування образу чоловіка обумовлено різними факторами: етнічними та культурними ("західні" та "східні" стереотипи мужності містять суттєві відмінності) еталонними (продиктованими модною індустрією та ЗМІ) особистісними уподобаннями. У свою чергу, сьогодні стереотипи стали важливим соціально-психологічним чинником, який здатний до провокування депресивних станів, оскільки наявна висока позитивна кореляція між задоволенням собою та задоволенням власною зовнішністю.

Соціальна оцінка через фізичні критерії породжує низку психологічних проблем, тому що "фізичне Я" є важливою складовою "Я-концепції" та одним із критеріїв самооцінки. Відтак, наразі образ ідеального чоловіка часто є недосяжним.

Гендерні особливості комунікативної поведінки громадських діячів є джерелом для численних наукових досліджень. Гендерно обумовлена комунікативна поведінка є одним із різновидів соціально обумовленої комунікативної поведінки, яка вимагає системного опису в політичному дискурсі.

На прикладі політичних промов відомих британських та американських політиків можна чітко простежити вплив гендерного чинника на їхні політичні виступи. Зауважимо, що попри гендерну диференціацію політичного дискурсу, що стала можливою після того, як жінки стали активними учасницями політичного процесу, домінантним у політичному дискурсі все одно залишається "маскулінний" тип мовленнєвої поведінки й формування образу сучасного політика, що виражається за допомогою використання різних стилістичних засобів та складніших граматичних конструкцій.

Образ чоловіка-політика переважно формується завдяки таким засобам мовного впливу, як повтор, прогнозування, розмежування, спонукання, подяка, комплімент, презентація, протиставлення, погроза. Втім, слід зауважити, що подібні засоби активно використовуються й у мовленні жінок-політиків.

Чоловіки-політики демонструють більшу схильність до вживання тактики перебільшення, інформування, акцентування, самопрезентації, тактики погроз, викриття, звинуваченн. Важливою в умовах сучасного геополітичного контексту в промовах західних політиків-чоловіків постає тактика підтримки України у протистоянні російській агресії.

PE3IOME

The 35-page course work consists of an introduction, two sections (which have subsections and conclusions for each completed section), a general conclusion of the entire work, and a list of references.

The course work is devoted to highlighting the image of a man in politics, and the factors that force people to listen to the speeches of world leaders during their speeches.

Speeches of world leaders and their image were taken as the object of research.

The purpose of the study is to determine the patterns and components of the formation of the image of a man in modern politics.

The research methods were performed in the form of content and ideological-semantic analysis of the text of the speeches of modern politicians

The introduction contains: the purpose of the research, the task of the research, the object of the research, the subject of the research, research methods, information about the scientific novelty of the work, the practical meaning of the work and the structure.

The first chapter explains how phonetic and lexical aspects affect the listener during speeches, as well as the importance of external factors for representatives of certain spheres that build the general image of a politician.

The second chapter compares and analyzes key points from the speeches of enlightened leaders and indicates their relevance in today's realities.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики. Львів : ПАІС, 2010. 336 с.
- Моркотун С. Відтворення експресивності образних засобів при перекладі текстів політичного дискурсу. *Синopsis: текст, контекст, медіа*. 2017. № 3. С. 75–79.
- Бондаревич С., Суслік Л. Вплив гендерних стереотипів на формування самооцінки особистості. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. Психологія. 2022. № 3 (52). С. 27-35.
- Ващинська Я. Б. Підходи до трактування поняття «дейксис»: загальна характеристика та специфіка. *Науковий вісник ХДУ*. 2018. № 2. С. 20-24.
- Івасишин М. Р. Функціонування дейктичних операторів у візуально-графічному тексті (на матеріалі англійської мови). *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. 2018. № 3. С. 109-113.
- Колесник В. А. Маскулінність у сучасному українському суспільстві. *Розуміння маскулінності та тендерної рівності в секторі безпеки України та представлення результатів дослідження: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 25 березня 2021 року)*. 2021. С. 102-106.
- Пуленко І. А., Сазикіна Т. П. Експресивні особливості синтаксичного паралелізму в публічних виступах політиків (на матеріалі англійської, французької та української мов). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2020. Т. 1. № 45. С. 106–110
- Сизоненко А. Психологічні особливості гендерних стереотипів особистості. *Проблеми сучасної психології*. 2016. № 31
- Судус Ю. В. Мовленнєві засоби реалізації стратегії дискредитації в англomовному дипломатичному дискурсі. *Актуальні питання іноземної філології*. 2016. Вип. 5. С. 152-160.
- Судус Ю. В. Стратегії і тактики англomовного дипломатичного дискурсу (на

матеріалі промов держсекретаря США Дж. Керрі). *Вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2014. № 4. С. 124-128.

Федорів Я. Р. Лінгвістичні моделі дискурсу політичних виступів: нариси із сучасних культурно-мовленнєвих практик. Київ : ВПЦ НаУКМА, 2010. 188 с.

Шевченко І. С. Мовленнєвий акт у когнітивно-дискурсивній парадигмі. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія: Філологія. 2007. Т. 10. № 1. С. 28-36.

Boris Johnson's speech at the Lord Mayor's Easter Banquet 2018. URL : <https://www.gov.uk/>

Cameron's speech outside No 10 Downing Street as prime minister. URL : <https://www.theguardian.com>

Davos 2023: Ex-UK PM Johnson urges allies to double down on Ukraine support. URL: <https://www.reuters.com/>

David Cameron. Leader's speech, Birmingham 2014. URL : <http://www.britishpoliticalspeech.org>

Donald Trump. Party of Lincoln Promises Hope to Every Forgotten Stretch of America. URL : <https://www.donaldjtrump.com>

Kennedy J. F. Inaugural Address. Delivered 1961, January 20. URL : <http://www.jfklibrary.org/>

President Barack Obama's Inaugural Address. URL : <http://www.whitehouse.gov/blog/inaugural-address>

Prime Minister Boris Johnson's address to the Ukrainian Parliament: 3 May 2022. URL: <https://www.gov.uk>

Remarks By President Biden And President Volodymyr Zelenskyy Of Ukraine In Joint Press Conference. URL: <https://ua.usembassy.gov>

Wess Mitchell. Commemoration of the 85th Anniversary of the Holodomor in Ukraine 1932-1933. URL : <https://ua.usembassy.gov>